

Temmuz-Ağustos 1964

Sayı 13-14

Bu sayıda:

- Seçimlerin sonuçları
- Dış politika
- Kıbrıs: Yeni buluş
- Gerçekleşmiyen reformlar
- Mektupların dili
- Yurt dışındaki işçilerimiz
- İşçi hareketleri
- Basından yapraklar
- Amerikada zenciler
- Sanat olayları
- Mizah: Paşa aranıyor
- Karagöz
- Şiir köşesi

YURDUN SESİ

Aylık dergi

POLİTİKA

EKONOMİ

KÜLTÜR

TÜSTAV

SEÇİMLERİN SONUÇLARI

Ara seçim yapıldı. Senatonun üçte biri yenilendi. Bu «yenilenme» çok su kaldırır. Seçime giren küçük partiler yer kazanamadılar, kaybettiler. Onların kaybettikleri sandalyaların çoğunu A. P. kazandı. Bu, işin bir yönü.

Bu ara seçimlere seçmenlerin çoğu katılmadı. İstanbul gibi yurdun politik yaşantısında en canlı olan bir yerde sandık başlarına seçmenlerin %40-dan çoğu gitmedi. Güney illerimizde, özellikle bazı köylerde seçimlere boykot yaptılar. Sözlerini tutmayan partilere oy vermiyoruz, dediler. Oy pusulalarını torbalara doldurup seçim kuruluna geri gönderdiler. Balıkesirde bazı köylerde seçmenler yeni bir şey ileri sürdüler: «Seçime giren partiler, verdikleri sözleri yerine getireceklerine, isteklerimizi gerçekleştireceklerine, köylerimize su, yol, elektrik getireceklerine, okul yapacaklarına dair Noter önünde yazılı, imzalı senet versinler.» dediler. Köylülerin koştukları bu şartlar, onların bu istekleri seçim sistemine yepyeni, demokratik bir ilkenin konulmasını öne sürüyor. Burada iki önemli olay iyice beliriyor. 1. Seçmenler, piyasadaki oy avcısı partilere inanmıyorlar. Bunlar, seçim sırasında verdikleri sözlerini tutmuyor, yalnız ağaların, parababalarının çıkarlarını koruyorlar. 2. Seçmenler, sözlerini tutmayan mebus ve senatörlerin atılmasını, yerlerine yenilerinin seçilmesini istiyor. Seçmenin, seçtiği kimseyi geri almak hakkını kullanabilme ilkesi demokrasinin temel taşlarından biridir. Seçmen, seçtiği meclisi her zaman kontrol edebilmek hakkını istiyor.

Senato ara seçimlerine seçmenlerin çekimser, seyirci kalması, sandık baş-

larına az sayıda seçmenlerin gitmiş olması olayı rastgele değildir. Halk, seçime giren irili ufaklı partilerin tutumunu, politikalarını beğenmiyor. Halkın istekleri ile bunların savundukları politika birbirine aykırıdır. 20 milyon köylü, köklü, demokratik, devrimci bir toprak reformunun, toprak dağıtımının yapılmasını bekliyor. İşçiler, işsizliğin önlenmesini sağlayacak köklü tedbirler alınmasını, gündeliklerinin günün geçim pergeline uyacak bir ölçüde ayarlanmasını, yükseltilmesini istiyor. Halk yığınları, pahalılığa karşı hükümetin kesin davranması bekliyor. Yerli sanayici, yabancı sermayelerin baskısına karşı korunulması için direniyor. Millet, hükümetin, Meclisteki partilerin Nato politikasından vaz geçmelerini istiyor, bunu memleketin hayrına en doğru yol olarak görüyor. Kıbrıs çıkmazı halkın gözünü açtı. NATO'nun baş patronları, Kıbrıs'ta yalnız kendi çıkarlarına bakıyorlar. Amerika dirsek çevirdi. Amerika Başkanı, Ankara'ya ultimatome mektubu gönderdi. İç ve dış politikada seçime giren partiler, yurdumuzun, geniş yığınların yararına her hangi bir dönüş yapılmasından yana degillerdir. Onların bütün zoru iskemle kapmaktır. Aralarındaki savaş açıktır: C. H. P. hükümet sandalyasından inmek istemiyor. A. P. hükümet tahtına çıkmak için her kapıyı zorluyor.

Senato seçimlerinin sonuçlarından biri de şudur: Memlekette efendilik süren büyük variyetliler, politik güçlerini iki partide toplamaktadırlar. Memleketin politikasını, her şeyini A. P. ile C. H. P. tekellerine almak amacını güdüyorlar. Onların bu te-

DIŞ POLİTİKA

Son yüz yıl içinde, Yeni Türkiye Cumhuriyeti kurulana kadarki Osmanlı hükümetlerinin politikaları sömürgecilerin dümen sularında yüzme politikası, yabancılara borçlanma ve borçlandıkça da imtiyazlar verme politikasıydı. «Avrupanın hasta adamı» na çıkmıştı adımız. Nihayet o dümen sularında gittiğimiz, kendilerine imtiyaz üstüne imtiyaz verdiğimiz Batılılar, bizi dünya haritasından tamamen silmek istediler. Eğer milletçe kurtuluş savaşı vermeseydik, bu savaşı kazanmasaydık, silerlerdi de. Kurtuluş mücadelemizde bize yardım elini uzatan yegâne devlet genç Sovyetler Birliği oldu. Onun için, Atatürk, Sovyetler Birliğine «Karagün dostumuz» demişti. Türkiye Cumhuriyeti, Kurtuluş Savaşımızın temeli üzerinde kuruldu. Saltanat ve Hilâfet lağvedildi. Düşmanla işbirlikçiler ve mandaacılar hudutdışı edildi. Din işleri devlet işlerinden ayrıldı. Dünyunu Umumiye ve Kapitülasyonlar kaldırıldı.

Yeni Türkiye Cumhuriyetinin politik parolası «Yurtta sulh, cihanda sulh» idi. Başta Sovyetler Birliği olmak üzere, sınırlarımızla dostluk antlaşmaları bağladık. Osmanlıların dümensuyu politikası yerine, bağımsız, tarafsız, barışçı bir milli dış politika yürüttük. Dünya milletlerinin saygı ve takdirini kazandık. O zaman bağımsızlıklarını henüz kazanmamış halklara da örnek olduk.

Atatürk öldükten sonra, onun bu ilkelerinden tavizler verilere verile, yavaş yavaş yeniden bağımlı bir devlet olduk. Kapitülasyonlar geri geldi (Natoya, Amerika'ya, yabancı sermayeye v.s. verilen imtiyazlar). Dünyunu Umumiye yeniden kuruldu (Konsorsiyum). Dışarıya yedi düvele yine borçlandık. Ne yine alacaklarımızın dümen sularına koyulduk. Onların buyruğu ile Kore'lerde kıldık. Hem ne için? O zamanki Kore komutanlığını yapan ve geçenlerde ölen Amerikan Generali Makartür anılarında Kore Harbi için şöyle der: «Ben bir askerdim. Hükümetim silâh fabrikatörlerinin politikasını güdüyor, onlara pazar arıyordu. Kore Harbi, iç ekonomik bunalımı yenmek, pazar sıkıntısını atlatmak için çıkarılmıştı.» Evet, Kore Harbinin içyüzü bugün artık

öyle bir ortaya çıkmıştır ki, bizim gazetelerimiz bile bunu, geç de olsa, yazmaktan kendilerini alamıyorlar. Korede ölmeyip madalya alan erlerimiz de bu madalyaları geri veriyor. Bakın, Vatan gazetesinin «Yurt ve Dünya» köşesi yazarı ne diyor: «... Bütün bu açıklamalar karşısında söylenecek şey kalmıyor. İnsan sadece o günleri düşünüyor. Barış ve hürriyet adına kandırılıp öldürülen binlerce Memetçiği hatırlıyor. Perdelerin arkasında oynanan kanlı faciayı görünce de, insan kendinden tiksiniyor. Anaların, dulların, yetimlerin yüzümüze haykıracaklarından korkuyor.»

Atatürk komşularımızla dostluk ve karşılıklı saldırmazlık anlaşmaları imzalamıştı. Onun ölümünden sonra gelenler iyi komşuluk münasebetlerini yaktılar. Natoculuk, Sentoculuk, körükörüne emperyalistlere bağlılık, topraklarımızda eloğluna saldırı üsleri kurdurmak başka türlü sonuç da vermezdi. Artık emirle kalker, emirle oturur duruma düşürüldük. Kıbrıs meselesinde görüldüğü gibi. Amerikanın emriyle Birleşmiş Milletlerde olsun, milletlerarası konferans ve konuşmalarda olsun, daima zalim diktatörlerden, emperyalist kuvvetlerden yana bir tutum almamız, kurtuluş hareketlerine karşı durmamız, yeni bağımsızlıklarına kavuşan devletleri de bize karşı çevirmiştir. Böylece, vaktiyle milli kurtuluş savaşıyla örnek olan Türkiyemiz, hâkim sınıflar: mali ve ticarî burjuvazi, sanayi burjuvazisinin yabancı sermayeyle ortaklık kuran kanadı, köy ağaları, büyük toprak sahipleri ve onların Meclisteki temsilcileri tarafından bugünkü acımacak hale düşürülmüştür.

Son olarak bir de başımıza Kıbrıs dâvasını sardılar. Binlerce masum Türkün ve Yunanlıın kanına girdiler. Sebep? İngiliz adadan çıkmak istemiyor. Amerikalı da bu fırsattan istifade, bir ayağını Kıbrıs'a atmak sevsidanda. Bizim dünkü ve bugünkü hükümetler de onların bu politikalarına âlet oluyor. Kıbrıstaki bugünkü durum ve dönen dalaveralar artık hepimizin malûmudur. Kıbrıs meselesi, bugüne kadar halktan gizlenen ve halka söylenenlerin tam tersi birçok hakikatlerin ortaya çıkmasına yardım etti. Bugün artık sağduyu sahibi her vatandaş dış politikamızın yeniden gözden geçirilmesi, değiştirilmesi, bağımlı, uşak durumuna son verilmesi üzerinde duruyor. Meselâ kısa bir zaman evvel Ulus gazetesinin «Gerçekler Peşinde» köşesi yazarı şöyle yazdı: «Sovyetler bizim komşumuz. Dünyanın en güçlü iki devletinden biri. Sovyetleri tanımaya çalışmak bizim bir vazifemizdir. Sovyetlerin barış içinde yanyana yaşama politikasında samimi oldukları Batılılarca da kabul edilmiştir. Bu politikanın, dünyada büyük etkiler yaptığını görmemek gerçeklere uymaz. Özellikle harplerden hiçbir kazanç beklemeyen fakir ülkelerde Sovyetlerin barış politikası büyük sempati kazanmaktadır. Bizim de bütün bu olanları görmemiz, ona göre bağımsız bir dış politika görüşüne gelmemiz gerek...»

Bazıları diyorlar ki «Nato'da, Sento'da üyeyiz. Tarafsız bir politikamız olamaz.» Bu tam uşak görüşüdür. Bir anlaşma milli menfaatlere, vatana yararlı olmaktan çıkar da, zararlı olmağa başlarsa, hükümetlerin vazifesi böyle paktlardan çıkmaktır. Bu paktlara üye oldukları halde, kendi milli çıkarlarını

korumaya çalışan ülkeler de var. Fransa da Nato üyesi. Ama kendi menfaatine gördüğü bir politikayı (Nato'nun plânlarına, Amerikanın görüşlerine uymasa da) yürütmede bağımsız hareket ediyor. Fransa tek tarafı olarak Natoda görevli deniz subaylarını geri çekti. Çok taraflı nükleer Nato urucu kuvvet plânlarına karşı geldi. Çin Halk Cumhuriyetini tanıdı v. s. . . Danimarka ve Norveç, topraklarında Natoya üsler vermedikleri gibi, Sovyetlerle yeni ticaret ve dostluk münasebetleri kurdular. Sento üyesi İran, Sovyetlerle dostluk ve ticaret anlaşmaları imzaladı. Pakistan da Sovyetlerle münasebetlerini düzenledi. Bu Sento üyeleri de bağımlı durumdan sıyrılmaya çalışıyorlar.

Bugün memleketimizde şimdiye kadarki körükörüne sadakat politikasını savunanlar, Batıya satılmış ajanlardır. Onlarla işbirliği yapıp halkın sırtından milyonlar kıranlardır. Bunların da ekserisi AP de yuvalanmıştır.

Yurdumuzda ilerici aydınlar, Nato ve Sento'dan çıkıp, bloklar dışında tarafsız, bağımsız, milli bir dış politika güdülmesini, komşularımızla karşılıklı saldırmazlık ve dostluk anlaşmaları bağlamamızı, yani Atatürk politikasına dönülmesini savunuyorlar.

Sözü bağhyalım. Güzel vatanımızı bağımlı duruma sokan, gelişmemizi engelleyen, milli menfaatlere aykırı hıyanet politikasından bir an evvel ayrılmamızla. Bağımsız, tarafsız, milli bir politika gütmeliyiz. Bütün komşularımızla dostluk münasebetleri kurmalıyız. Ama bunu bugünkü hükümetlerden beklemek bir hayaldir. İnönü'nün «Amerikan dostluğuna inanıyordum. Şimdi görüyorum ki yanılmışım» şeklindeki sözleri de, büyük bir mâna ifade etmez, eğer bu sözleri fiiliyata geçirmesse. O halde böyle milli bir politikayı yürütebilecek, esaret paktlarına değil, vatana bağlı bir hükümeti işbaşına getirmek lâzım. Bu da, her şeyden evvel bağımsızlıktan yana, barıştan yana, demokrasiden yana olan, sömürgecilige, gericiğe, ağalığa karşı duran herkesin, aralarındaki diğer görüş farklarını şimdilik bir tarafa bırakarak, birleşmeleri ile olur.

Faik Sabri

«Türkiyenin emniyetini gaye tutan, hiçbir milletin aleyhine olmayan bir sulh istikameti bizim daimi düsturumuz olacaktır.»

Atatürk

Kıbrıs buhranı

YENİ BULUŞ

Amerika ve İngiltere Kıbrıs meselesini kendi yararlarına çözmek için yeni bir çare peşindeler. Bu iki devlet, Adada iki cemaati iyice birbirine düşürdükten sonra, işlerin hiç de istedikleri yönde gelişmediğini görüyorlar. Şimdi ortalığı yatıştırmak ve adayı Natoya çekmek için, Rum ve Türk cemaat önderlerini değiştirme çareleri arıyorlar. Hatta, İngiliz ve Amerikan resmi çevreleri Makariosun yerine Grivası geçirmekten söz ediyorlar. Fakat inönü-Conson görüşmelerinde Kıbrıs Türk Cemaat Meclisi Başkanı Rauf Denktaşın yerine kimin geçirilmesi gerektiği kararlaştırılmadı. Bunun nedeni de basit. Çünkü Kıbrısta Denktaş gurupu dışında Natoculara kolay kolay alet olabilecek Türk bulmak çok zor. Ama Rauf Denktaş yerinde tutularak, Kıbrıstaki Rum ve Türk topluluğuna kardeşçe bir anlaşmaya yanaştırmak da çok zor. Denktaş alet olan Doktor Küçük de, hem Türklerin güvenini kaybetmiş, hem de Rumların düşmanlığını kazanmıştır.

Denktaş neden böylesine Kıbrıslıların gözünden düştü?

İngilizlerin Kıbrıs cemaatine değişmez başkan yaptıkları Denktaşın Zürih anlaşmalarına göre verilen ödev, adadaki Türk cemaatinin ekonomik, kültürel ve sosyal kalkınmasını sağlamaktı. Bu amaçla, Kıbrıstaki Türk okulları, spor, sosyal ve kültür dernekleri, bütün kooperatif teşkilatları Denktaşın idaresine bırakılmıştı. Ayrıca, vakıf malları, İngiltereden tazminat olarak alınan 1,5 milyon sterlin evkaf paraları ve her yıl Türk bütçesinden Kıbrısa verilen milyonlar, cemaat başkanına teslim edilmişti.

Denktaş kendisine teslim edilen her şeyi, Rumlarla Türkleri birbirine düşürmek için kullandı. Cemaat paralarıyla kışkırtıcı gazeteler çıkarttı. Yönettiği teşkilât ve dernekler içinde silâhlı guruplar kurdu. Türkler arasında kendisine karşı koyanları, önce tehdide, sonra ortadan kaldırmaya koyuldu. Öz çıkarı için İngilizlerin işine gelen her şeyi yapıyordu.

Denktaşın bu yolda yürüyen bir politikacı olduğunu gösteren olaylar çoktur. 1954-55 yılında, Denktaş ve arkadaşları, Adanın İngiltereye kalması için az gayret sarfetmemişlerdi. 7 Haziran 1958'de, Denktaşın önderliğinde, Lefkoşede, tıpkı Menderes hükümetinin Selânikte yaptığı gibi bir kışkırtma yapılmıştı. O zaman Denktaşlar Lefkoşede Türk Basın Bürosuna bir bomba attırılmışlardı. Böylece Menderes çetesinin 6-7 Eylülde Türkiyede yaptırdıkları gibi, Denktaşçılar da Kıbrıs Türklerini Rum ve Ermenilere saldırtmışlardı.

Ve sonra Denktaşçılar bu 7 Haziran 1958 tarihini Kıbrıs Türk Cemaatinin millî bir günü olarak ilân etmişlerdi. İngiliz sömürge idaresininin destek-jediği bu barbarlık günü, her yıl Türk bayrağı çekilerek kutlanıyordu.

Öte yandan, 28 Ocak 1958 de ada Türkleri, İngiliz sömürgecilerine karşı yürütülen mücadele sırasında bir protesto yürüyüşü yapmışlardı. O gün İngiliz askerleri yürüyüş yapanlara ateş açarak 3 Türk ve 1 Rumu öldürmüşlerdi. Ada halkı bu günü İngilizlere karşı yürütülen bağımsızlık savaşında düşen şehitleri anma günü olarak ilân etmişti. Denktaş bir yandan bu şehitler gününü unutturmaya, öbür yandan da 7 Haziran cinayetini millileştirmeye bütün gücüyle çalışmıştır. Bütün bunları yapan Denktaş ada halkının gözünde, Türk cemaatinin zararına ve İngiliz sömürgecilerinin yararına çalışan bir adam olarak tanınmıştır.

Denktaşın cemaat başkanı olarak görevini kötüye kullandığını, elindeki bütün imkânları İngilizlerin ayır-buyur politikasını uygulama yoluna serferber ettiğini yalnız Türklerle-Rumuyla Kıbrıs halkı değil, o zaman Türkiyenin Kıbrıs elçisi olan Dirvanâ da görmüştü. Kıbrısta iki cemaat arasında kardeşliğin kurulabilmesi için, Rauf Denktaşın değiştirilmesini hükümetten istemişti. Menderes çetesinin Yassıadada 6-7 Eylül cinayetlerinin hesabını verdiği o günlerde, Gürsel hükümeti bu teklifi çok yerinde bulmuştu. Fakat İngiltere Denktaşın değiştirilmesine şiddetle karşı koydu. Milli Birlik hükümeti başkanı Gürsel de hemen geriledi. O zaman, Denktaş değiştirileceğine, Kıbrısta iki cemaat arasında kardeşlik kurulması için çalışan büyük elçi değiştirildi. Üstelik, ondan sonra Kıbrıstaki bütün teşkilatların idaresi Denktaş a teslim edildi. Böylece, Denktaş, İngiliz sömürgecilerinin politikasını yürütebilmek için gereken bütün imkânları eline geçirmiş oldu. O günden sonra Kıbrıs Meclisi bir kavga meydanına döndü. Toprak reformu sayesinde gelir vergisi kanunu çıkarmak mümkün olmadı. Denktaşın baskısıyla Türk temsilcilerinin vetoları Kıbrıs Cumhuriyetinin temellerini baltalamaya başladı. Bunun yanında, İngilizler, Türk hükümeti yardımıyla Denktaş gurubuna yaptırdıkları silâhlı hazırlığa ve kışkırtma faaliyetine EOKA teşkilatını da ittiler. İngilizlerin Nato müttefiki Yunan hükümeti de Eokacların bu yoldaki faaliyetine bütün gücüyle yardım ediyordu. İki cemaati kışkırtma işine adadaki Türk ve Yunan birlikleri de çok yardım ettiler.

İnönü hükümeti bütün bunları yapmasaydı, 27 Mayıstan sonra düşüklerin suç ortağı Denktaş değiştirilseydi, yüzlerce masum kanı akmaz, milletçe gördüğümüz zararlarla karşılaşmazdık. Ama, ne yazık ki, o zaman hükümet kendi elçimizi değil, İngiliz elçisini dinlemişti. Tıpkı bugün yaptığı gibi.

Sayın okuyucu, şimdi Denktaşın değiştirilmek istenmesi, sana Türkçemizdeki «Düğünden sonra kma» deyimini hatırlatmıyor mu?

Suat Bayındır

«En çabuk, en etkili tedbir, muhtemel bir saldırganâ, tecavüzün yanına kâr kalmıyaçağını açıkça anlatacak milletlerarası bir teşkilâtın kurulmasıdır.»

Atatürk

GERÇEKLEŞMİYEN REFORMLAR

Resmî makamlara göre, yurdumuzda adam başına düşen ortalama gelir yılda 2000 liradır. Köyde bu miktar 500 liraya kadar düşer. Batı ülkelerinde adam başına düşen ortalama yıllık gelir ise 15000 lira. Sosyalist memleketlerde iş daha başka. Bu ülkelerde yaşayanlar devletten çeşitli sosyal yardımlar görüyorlar. Bunlar da hesaba katıldığı zaman, sosyalist ülkelerde adam başına düşen ortalama gerçek yıllık gelir çok daha fazla oluyor. Yüksek gelir sahibi olmak, ileri ülkelere yetişmek halkımızın başlıca ülküsüdür.

27 Mayıs'tan sonra yapılan kalkınma plânlarına göre, yurdumuzda adam başına ortalama milli gelirin en kısa zamanda 6 bin liraya çıkarılması öngörülmüştü. Bu amaca varmak için de bir sıra köklü reformlar yapılması zorunluğu belirtilmişti. Fakat son hükümet programına alındığı halde, bu güne kadar hiç bir reform yapılmadı. Bu yüzden de hâlâ adam başına düşen ortalama milli gelirden en ufak bir artış sağlanmadı.

Son yılların en çok tartışılan sosyal konusu reformlardır. Amma bugüne kadar ne toprak, ne vergi, ne ücret, ne eğitim, ne dış ticaret ve ne de dış politika reformu yapıldı. Adam başına düşen ortalama gelirlerini hızla arttırmış olan ülkelerin, buna, köklü reformlar ve devrimler yaparak sağladığı biliniyor. Zaten, son yıllar yurdumuzda reformların yapılması zorunluğundan sık sık söz edilmesinin bir sebebi de budur. Böyle olduğu halde, reformların hâlâ gerçekleştirilmemesinin nedenini anlamak için yakın tarihimize bakmak gerek. 1950-60 arasında hükümeti elinde bulundurmış olan DP elebaşları reform sözüne bile düşmandılar. Bugün olduğu gibi, geçmişte de bazan reformların taraftarı görünmüş Halk Partisinin o zaman bu konuyu nasıl ele aldığına bir göz atalım. Bu parti 1935'te yaptığı kongrede, topraksız köylüleri topraklandırmayı programa koymuş ve daha sonra da bunu Meclise teklif etmişti. O zamanki Meclis bu teklifi reddetmişti. Fakat 1937'de Dersim ayaklanması başlayınca, Anayasanın 74 ü maddesine bir hüküm eklendi. Buna göre, büyük toprak sahiplerinden alınarak topraksız köylüye verilecek toprakların bedelini ödemek için bütçeye ödenek ayrılması öngörü-lüyordu. Fakat 1941 yılına kadar bu konu Mecliste gömülü kaldı. Ancak ikinci Dünya Harbinden sonra yeniden ele alınan köylüyü topraklandırma işi 1945 yılında kanunlaştı. Bu kanuna göre, devlet toprakları, vakıflar, il idareleri ve büyük toprak sahiplerinin 5 bin dönümden fazla ya da işlenmeyen toprakları satın alınacak ve topraksızlara verilecekti. CHP içinde, Menderes'in öncülük ettiği büyük toprak beyleri tarafından, bu kanuna karşı büyük bir

savaş açıldı. Halk Partisi içinde derebeylerinin şiddetli direnişiyile karşılaşan topraklandırma kanunu, çıktuktan sonra da, uygulamada kuşa çevrildi ve askıda bırakıldı.

27 Mayıs'tan sonra reformlar yeniden konu oldu. Devrimci tedbirler alınarak köklü reformlar yapılmazsa, adam başına düşen gelirin arttırılması şöyle dursun, gerisin geriye gitmesinin bile önlenemeyeceği söylendi. O zaman, basım, 18 Doğu ilimizde köylülerin tamamen büyük toprak sahiplerinin malı gibi yaşadıklarını yazıyordu. Milli Birlik hükümetinin köy işleri bakanı, toprağı işliyerek geçinen 11 milyon kişinin, yani köy nüfusunun % 60'ının işsiz olduğunu resmen söyledi ve bazı derebeylerinin 100-200 köyü ellerinde tuttuklarını açıkladı.

Bu hava içinde, 27 Mayıs'tan sonra her alanda hemen köklü reformlar yapılması gerektiği günün başlıca konusu oldu. Toprak reformu kanunu yeniden hazırlanmaya başlandı. Yeni Anayasanın 37'ci maddesiyle, devlet, az topraklı ve topraksız köylülere toprak sağlamakla ödevlendirildi.

O günden beri, hükümetler, diğer bütün sosyal reformlar konusunda olduğu gibi, toprak reformunun da gerçekleştirilmesi için hazırlıkların yapıldığını, kanun tasarılarının hazırlandığını, bu tasarıların Bakanlıklar arasında dolaştığını söyler dururlar. Halk Partisi sözcüleri, reformların gerçekleştirilmesine düşüklük taraftarı partilerin engel olduklarını ileri sürerler. Bunu Adalet Partisi ve onu destekleyen diğer partiler de, zaten gizlemezler. Son Senato seçimlerine giren CHP, reformdan yana olanların; AP ise reforma karşı olanların oylarını avlamak için, reformlar konusunu bu kere de alabildiğine sömürdüler. Son seçimler bir kere daha gösterdi ki, büyük toprak ağaları ve onların şehirlî ortaklarını savunan partiler, adam başına düşen ortalama geliri arttırmak için kaçınılmaz olan reformlara karşıydılar. Bunu AP sözcüleri apaçık ortaya koydular. Halen hükümeti ellerinde tutan CHP yöneticileri ise, tıpkı geçmişte olduğu gibi, bugün de sadece kendi partilerinin çıkarı için reformların sözünü etmektedirler. Yıllardan beri bu partinin toprak reformunu bile yapmaması bunu göstermektedir.

Böylece gözden geçirdiğimiz reform sözleri etrafındaki yakın geçmiş, toplumda köklü reformları CHP yöneticilerinden beklemenin yersizliğini göstermektedir. Bu gibi parti yöneticilerinin kendiliklerinden halk yararına reformlar yapmayacaklarını başka ülkelerdeki birçok tecrübeler de göstermiştir. Reformlar her yerde devrimci güçlerin öncülük ettiği halk tarafından yapılmakta, ya da hâkim sınıfların hükümetlerine zorlanmaktadır. Yurdumuzda da başka yolla olmayacağımlı olaylar göstermektedir. Son derece düşük olan adam başına ortalama milli gelirin yükseltilmesi için, köklü reformların bir an önce gerçekleştirilmesinden başka çıkar yol yoktur. Bu yolda hükümete ileri bir adım attırarak olan güç de ilericilerin öncülüğünde baskı yapacak demokratik kuvvetlerin birliğidir. Reformları sabırsızlıkla bekleyen halktır.

A. Çelik

Mektupların Dili

Brükselde çalışan bir arkadaşım vardır. Adına Demir Ali deriz. Bana yazdığı mektupta aynen şöyle diyor:

«Göndermiş olduğun dergileri aldım. Memnun oldum. Bu dergilerden pek çok arkadaş ve ben de birçok bilgi aldık. Yazılanların doğru olduğuna inandık. Senden daha dergi beklerim. Çünkü gönderdiğin dergileri arkadaşlar kapıştılar elimden ve de bana hiçbir dergi kalmadı. On aydır Belçikada çalışıyorum. Yurt hakkında doğru dürüst haberleri ve yazıları hep senin gönderdiğin dergilerden alıyorum. Eksik olmayın, bir yardımımız dokunursa, söyleyin, boynumuzun borcu . . .»

Demir Alinin mektubu, işte bu minval üzere devam ediyor.

Batı Almanyada Hanau'dan bana mektup yazan Sargıcı, bakın ne diyor «Kara üzüm gözlü, ak kanatlı, yiğit Güvercin kardeş!

Sana mektup yazdım diye bana kırılma. Bizim Sadık usta, yazıp bana ver, ben ulaştırırım dedi de ondan yazdım. Sana hayatımı anlatacağım. Bilemem, işinize yarar mı? Amma Sadık usta «Yaz, hepsi iyidir, her şey işe yarar, biz birbirimizi iyice tanımalıyız ki elele verelim sıkıca.» dedi. işte ben de ondan cesaret aldım, yazıyorum.

İzmir Sanat Okulunu 1945-de bitirdim, Nazilli Sümerbankına girdim. 1952-de işçi mümessili seçildim. 1953 Mayısında Saray sinemasında sendika toplantısı yapıldı. Toplantıya düşüklerin Aydın milletvekili Şeyki Hasırcı da gelmişti. Amerikan yeşil dolarlarını yerken, şişmiş de şişmiş. Toplantıdan sonra 30 arkadaş kahveye gittik ve bir yandan kahve, çay içtik, bir yandan konuştuk. Söz bu arada sosyalistlerden açıldı. Herkes fikrini söyledi. Cevdet adlı, bal dilli bir arkadaş vardır. Konuştu da konuştu. Bizlere anlattı sosyalist ne demektir. Ben ve bazı usta arkadaşlar doğruladık dediklerini. Amma cehaletin beşiğinde uyuyan bir iki kişi karşı koydu. Bunlardan Sabri Aysel bizi gammazlamış. Daha sonra Sabri Aysel bu espionluğuna mükafat olarak Adana Bossa fabrikasına ustabaşı yollandı. Oradan da Aydında kurulan tekstil fabrikasına dokuma şefi tayin edildi. Halbuki tahsili ilk okuldur . . .

Neyse, Güvercin kardeş, ben hikâyeme devam edeyim: Salı günü, öğle postasında çalışıyordum. Rutubetli sıcakta ellerim yağlı, makine başında idim. Bir polisle ustabaşı geldi. Elimi yıkamama bile izin vermeden beni elbise dolabına götürdüler. Polis aradı taradı, bir şey bulamadı. Ben de ne arar diye bakar dururdum. . . . Oradan dokuma şefliğine götürüldüm. İçerde Dokuma Şefi, şehrin Emniyet Amiri, Başkomiser, Sendika Başkanı, dokuma ustası Mehmet Ali Kirizman, dokuma ustası Muhlis Mete, bobin ve çile ustabaşısı Yusuf Kabak . . . Kapı kapanınca, İdare Amiri, Sendika Başkanına hitabederek dedi ki: «İşte o da geldi. Anlatım bakalım!» Sendika Başkanı gayetle soğukkanlı idi. Amire dönerek: «Siz sorun da biz anlatalım. Mevzu nedir anlayalım . . .» dedi. Durmadan «Ajanımız kim, adı ne?» gibi sorular

soruluyordu. Sendika Başkanı ise: «Ne ajan tanırım, ne majan!» diye cevap verdi. «Peki, beyannameleri nereden aldınız?» O zaman anladım ki, 1 Mayıs işçi bayramı için beyanname dağıtılmış ve Sendika Başkanının evinde de bulunmuş. Sendika Başkanı sakin sakin cevap verdi: «Şunu anlayın ki, bizim ajan filân bildiğimiz yok. Hizmetimiz ise insahga ve işçi haklarının korunmasıdır. Oğlum okuldan gelirken birisi eline tutuşturmuş beyannameleri. O da eve getirdi. Okudum, hoşuma gitti. Yırtmayıp bir kenara koydum. İşte mesele bu. İşçi bayramı ile ilgili şeyleri neden yırtayım? . . .» Daha sonra bizleri polis arabasına doldurup hapisaneye götürdüler. Üç gün sonra mankeme yapıldı. Beni, Muhlis Mete'yi ve Mehmet Ali Kirizman'ı serbest bıraktılar. Diğer iki arkadaş ise, hiç pahasına 8 ay yattılar. Elinin emeği ile geçinen bir insanın bu durumda ailesi ne olur, malûm . . . Ben 7-8 ay boş kaldım. 1954-te Adanada kurulacak bir fabrikaya angaje edildim. 1956-da İzmirde geldim. İngiliz asıllı Jironun fabrikasında bizim eski sendika başkanını gördüm. Beni işe aldı. İki ay çalıştım. Sol elimin şahadet parmağını makineye kapırdım. İşten ayrıldım. İstanbula Pendide geldim ve Kızım Rüştü Güvenin Fabrikasına girdim. Fakat, gene aksilik, karşıma Nazillide mühendis olan biri çıktı. O da burada çalışıyormuş. Herkese 24 tezgâh verilirken, bana 48 tezgâh verdiler. Ses etmedim. Fakat ona göre ücret istedim. Vermediler. Topkapıda bir dokumaya revizyon ustası oldum. 16 Mayıs 1960-da da Hitlerden kalma Almanyaya çalışmağa geldim. Her yerde arkadaşlarım beni sever Gittiğim yerde yüzde doksanı benden yanadır. Bu da patronları deli ediyor. Ben de onlara şu şiir denemesini yazdım.

Sözüm Ona

Ben öyle hür dünyadan engin olsam
Hattâ namussuzlukta dengin olsam
Kazansam da, yüzünden zengin olsam
Ben öyle kazancın kârına küf ederim.

Sömürgecilikte noktayı nazarı
Her yere kurmuş nifakın pazarı
Bu ise ondaki hürriyetin yazarı
Ben öyle kitabın yazarna küf ederim.

Böyle hürriyetin bağına bostanına otuna
Müsehhibinin kitabına putuna
Ecdadının bozuk köküne
Namusuna arna küf ederim.

Şu patronlara çok kızarım da ondan biraz sert yazdım, Güvercin kardeş, kusura kalma. Gözlerinden öperim . . .»

İşte Sargıcı bunları yazmış, ben de sizlere anlattım. Kızmakta hakkı var Sargıcının.

Güvercin

YURT DIŞINDAKİ İŞÇİLERİMİZİN MESELELERİ

1. Mesleğinde çalışma meselesi

Yurt dışındaki işçilerimizin çeşitli meselelerini incelemeye devam ediyoruz. Bu yazımızda da yine iki meseleyi ele alacağız.

Yurt dışına giden işçilerimizin büyük çoğunluğu, yazık ki, kendi mesleklerinde çalıştırılmıyor. Türkiyede iken usta olanlar, alelade teknisyen; teknisyen olanlar alelade işçi olarak işe alınıyor. Ayrıca, mesleği taşıcı olan, yol kazmada, kanal kazmada kullanılıyor. Ayakkabıcı olan, inşaat işlerine veriliyor. Bu hem işçilerimizin alıştıkları işde daha verimli olarak fazla kazanmalarını önlüyor, hem meslekleri ölüyor, hem de sömürilmeleri artıyor. Öte yandan da işçilerimizin kendi mesleklerinde ilerlemeleri önlenmiş oluyor. Halbuki, Türkiyede kendileri ile konuşulurken mesleklerinde çalıştırılacakları söyleniyor. İşyerine varınca bunu değiştiriyorlar. Çok defa işçiler önceden değil çalışacakları işi veya meslek kolunu, gidecekleri kenti bile bilmiyorlar.

İşte bunun için, Türkiyede sözleşme bağlanırken işçinin kendi mesleğinde çalıştırılacağı ve en az Türkiyedeki işçilik derecesinde—yani, işçi, teknisyen, usta, ustabaşı v. s. — iş verileceği şart konuşulmalıdır. Bu işi de en iyi olarak Türk sendikaları yapabilir. Onun için de sözleşmelerin bağlanması sendika temsilcileri ile veya onların denetimi altında yapılmalıdır.

2. Baskı ve kışkırtmalar

Yurt dışındaki işçilerimiz, bir yandan mahallî polisler ve bir yandan da gizli olarak gönderilen Türk polis ajanlarının baskısı altında tutuluyor. Bunlar çeşitli yollardan baskı ve kışkırtmalar yapıyorlar. Mahallî polis, işçilerimizin düşünce bakımından gelişmesine, haklarını aramak için toplu hareket etmesine ve grev yapmasına engel oluyor. Şu veya bu vesileyle işten attırıyor, hapsediyor, hattâ dövüyor. Belçikadaki grev olaylarında Belçika polisinin yaptıkları bütün işçilerimiz arasında büyük bir nefret yaratmıştır. Batı Almanya'da ne sebepten öldüğü bilinmeyen işçilerimizin sayısı artıyor. Hollanda polisi de baskıda diğerlerinden aşağı kalmıyor. Türkiyeden yollanan polisler ise, sözümona işçi olarak çalıştırılmakta ve böylece işçilerimiz arasında sokulmaktadır. Bunlar bir yandan işçilerimizin birliğini parçalamaya çalışmakta, öte yandan işçi önderlerini gammazlamaktadır. Grev hazırlığı, toplantı

hazırlığı yapıldığında veya işçiler haklarını aramak için birlikte veya tek tek harekete geçmeğe karar verdiklerinde, bu polisler idareye haber vermekte, hattâ mahallî polisle işbirliği yapmaktadırlar. Aynı zamanda işçilerimizi birbirine düşürmekte, bir korku ve şüphe havası yaratmağa çabalamaktadırlar. Öte yandan da işçi hareketinde faal olanları Türkiyeye bildirerek haklarında sicil tutturmaktadırlar. Zaten bu konu üstüne, Çalışma Bakanı Ecevit olsun, Dışişleri Bakanı Erkin olsun, «gerekli tedbirleri alıyoruz» diyerek açıklamada bulunmuşlardır.

Yurt dışındaki işçilerimiz, bu polis faaliyetine, bu kışkırtmalara karşı en iyi şekilde birliklerini kuvvetlendirerek, işçiler arasındaki gammazların, polis ajan ve dostlarının maskesini indirerek, derneklere sokulmuş olanları oralardan atarak mücadele edebilir. İşçilerimiz sıkı sıkıya elele verilerse, bu polis baskısına da çok daha kolayca karşı koyabilirler. Bu bakımdan işçilerimizin çok dikkatli ve uyanık olmaları gereklidir.

Sevgili okurlarımız, bundan sonraki sayılarımızda da, yurt dışındaki işçilerimizin diğer meselelerini ele almağa çalışacağız.

Tarik Sözeri

İŞÇİ HAREKETLERİ

Yurdumuzda Temmuz-Ağustos aylarında anlaşmayla sonuçlananlarla beraber imzalanan toplu sözleşmeler 450-yi buluyor. Toplu sözleşme anlaşmalarına varmak için, özel ve resmi işverenlerin haksızlığı sürdürme direnişlerini kırmak hâlâ kolay olmuyor. Bu yoldaki çetin mücadelede, sendikalar, işçilerimiz, gündeliklerini insanca bir geçimi sağlayacak seviyeye çıkarmaktan, yarattıkları değere göre tam haklarını almaktan çok uzak olsa da, istedikleri üç-beş kuruş zammı yaptırmak için bile greve gitmek zorunda bırakılıyorlar.

Söz konusu aylar içinde, sebep ve sonuçları bakımından bu nitelikte iki önemli grev yapıldı.

1. Batman grevi

Batman petrol işçileri, 8-10 lira olan asgarî ücretin 15 liraya çıkarılması için öteden beri başvurmadık makam bırakmamışlardı. Uzlaştırma Kurulu da bu zam isteğini yerinde bulmuş, Kurul kararının toplu sözleşmede gözönüne

alınacağı işveren - Petrol Anonim Ortaklığı - temsilcileri tarafından vaadedilmişti. Fakat Genel Müdürlük toplu sözleşme görüşmelerinde bu sözünü tutmadı, asgari ücreti 12 lirada dondurmak istedi. İşçilerin geçim sıkıntısını, haklı isteğini kendi çıkarına pazarlık konusu yapmağa kalkıştı. Bunun üzerine Sendika greve girdi.

Grev 12 gün sürdü. İşçilerin direnmesini gören İşletme Idaresi, sendika temsilcileriyle konuşmaya yanaştı. Nihayet Başbakan Yardımcısı, Çalışma Bakanı ve Enerji Bakanının aracılığı ile bir anlaşmaya varıldı. İşveren temsilcisi, Türk Petrol Anonim Ortaklığı Genel Müdürü İhsan Topaloğlu, devleti yüzbinlerce lira döviz kaybına uğrattıktan sonra, işçilerin hiç de fazla olmayan, haklı isteklerini kabul etmek zorunda kaldı.

Varılan anlaşmaya göre, petrol işletmesinde en az ücret 15 liraya çıkarılacak. Bunun üstündeki gündelikler de 3 liradan az olmamak şartıyla arttırılacak. Okur-yazar olsun olmasın, ilk giriş ücreti en az 13 lira olacak. Mevcut işçilerin kök ücreti 15 liradan hesaplanacak. Greve işçilerin grev günlerine ait yevmiyeleri ödenecek. Bu işçilere hiçbir baskı yapılmıyacağına dair teminat verilecek . . .

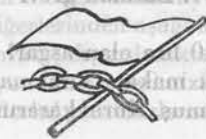
Petrol işçileri, işte bu isteklerinin ve şartlarının toplu sözleşmede yer alması teminatıyla işbaşı yaptılar.

2. Gazi Antep tekstil grevi

Bu ilde de çeşitli dokuma fabrikalarına türlü yollarla ortak patronlar ile işçiler arasındaki ücret arttırımı görüşmeleri çıkmazda idi. 8 Haziranda, Tekstil İşçileri Sendikası, 8 lira dolayındaki mevcut gündeliklere % 25-30 oranında zamla toplu sözleşmeye işverenler yanaşmadığı takdirde, greve gidileceğini kesinlikle ihtar etti. Patronlar verilen vadeyi aşarak direndiler. Ve grev başladı. Greve katılan 8 işyerine mensup 900 dokumacı, Batman grevinde olduğu gibi, diğer sendikaların, federasyonların ve halkın yakın desteği ve dayanışmasıyla 55 gün boyunca isteklerinde ısrar ettiler. Grev kanununun uygulandığı şu bir yıl içinde en uzun süren G. Antep dokumacılarının bu grevi de, yine ilgili Bakanların aracılığı ile, 2 Ağustosta patronların dize gelmesiyle sonuçlandı. Ve 825 kuruşluk yevmiyelerin 10 liraya çıkarılmasını, zaten 10 liraya kadarki yevmiyelere % 5, on liranın üstündekilere de 75'er kuruş zammı öngören bir toplu sözleşme imzalandı.

İşçinin birlik halinde direnmesi, diğer sendikaların ve halkın desteğine dayanarak mücadelesi karşısında, patronların gerilemek zorunda olduklarını bu iki grev de bir kere daha gösterdi. Yalnız patronlar değil, onların yararına toplu sözleşme görüşmelerini çıkımaza sokanlar, kanunlara karşı davranışları da bu birlik karşısında gerilemişlerdir.

Nuri Usta

TUŞTAV

BASINDAN YAPRAKLAR

«... Halk efkârında beliren kanı sudur ki, Türkiye Nato'ya fazla bağlanmıştır . . . Natonun kurulduğu günden beri milletlerarası münasebetler şümulü değişim geçirmiştir . . . Amerika ile Rusya arasındaki münasebetlerde iyileşme, bu gelişmenin bir sonucudur . . . Bu gelişmeler karşısında Nato üyeleri ve acı tecrübe geçirmiş olan Türkiye de bazı tedbirler almak zorundadır . . . Meselâ Fransa, Nato'ya güvenemeyeceğini açıktan söylemekte, tedbirler almaktadır . . . Türkiye ne gibi tedbirler alabilir? İlk akla gelen, askerî kuvvetlerimizin bir kısmını Nato'dan çekmektir. Türk silâhlı kuvvetlerinin hemen tamamı Nato'nun emrindedir. Böyle olunca, bir gün Nato Başkomutanı Lemnitzer karşımıza dikilip, bize, şu meselede tutumunuz şöyle olsun, diyebilir. Bir de, Nato üslerinin şimdilik kısmen sökülmesine gidilebilir. Hele İncirlik hava üssünün durumu mutlaka gözden geçirilmeye muhtaçtır. Bu üs Nato'ya ait bir üs de değildir ve Amerikalılar 1958-de Lübnana asker yollarken bu üssü kötüye kullandılar, oradan Sovyetlere tarassut uçakları da havalandırarak, Türkiye için tehlikeler yarattılar . . . Bir de Sovyetlerle münasebetlerimize yeni düzen verilebilir. Sovyetlerle bir saldırmazlık paktı imzalanabilir . . . Hülâsa, Türkiye, aşırı bir Batı politikasından ayrılarak, esnek bir politika gütmelidir.»

«usurub ves
(22 Haziran, Ulus, A. Ş. Esmir)

«Amerikan Başkanı Conson tarafından Türkiye Başbakanına gönderilen son mesajda kullanılan üslup ve seçilen eda, Türk devlet adamlarını derin surette rencide etmiştir. Siyaset sahasının birçok yetkilisi, İnönü'nün Amerikaya gitmesine taraftar olmadıklarını söylemişlerdir. Geniş bir aydın zümresi aynı fikri paylaşmaktadır. Üniversitelerde Türkiyenin dış politikasıyla alakalı açık oturumlarda veya konferanslarda Amerikayı şiddetle yeren sözlerin gençler tarafından dakikalarca alkışlanması dikkati çeken bir noktadır . . . «Sokaktaki adam», Başkan Conson'un davetini kabul ettiğinden dolayı, İnönü'ye kızgındır. Amerikanın ve Başkan Conson'un Türkiyedeki geniş kitleler nezdindeki itibarı hiçbir zaman bu kadar düşük olmamıştır . . .»

(Akis - M. Toker)

Kore savaşı. Daha sonra Küba krizi. Küba adasındaki Amerikan çıkarı için, dünyanın öteki ucundaki Türkiye kendini topun ağzına atıyordu. Küba krizinde Hruşçof anlayış göstermese . . . iş bitmişti; ilk ateşin açılmasından yarım saat sonra Türkiye kan ve ateş yağmuruna tutulmuştu . . . Biz Amerikayı böylesine körükörüne sevmiştik. Onlar için durum öyle miydi ya! Türkiye, Doğu dünyasına karşı Amerikanın bir kalesiydi . . . «Amerika seni seviyoruz» derken, bunda özel çıkar, özel yarar arıyoruz sandılar. Ne yap-sınlar, herkesi kendileri gibi sanıyorlar! . . . Çünkü kendileri bizi kara gözümüz için sevmemişlerdi ki! . . . Türkiye dostunu düşmanını yeniden tanımaya çalışmalıdır . . . Dış politikamızı, çağın, aklın, ulus çıkarının, halk yararının gereklerine göre gözden geçirmeliyiz . . .»

(Vatan, 19 Nisan, O. Akbal.)

«Asit»

Şu Amerikalıların bir yandan New York limanı ağzındaki Hürriyet Heykeli ile övünmeleri, insan haklarının tek bekçisi pozunu takınmaları, öte yandan zencilere karşı gösterdikleri hayvanca vahşet beni deli edecek. Bizim gazeteler havadizi tamamen vermediler. Saint Augustin şehrinde beyazlara mahsus havuzla, ırk ayrımını protesto etmek için beyazlı-siyahlı bir grupun girmesi üzerine, oranın müdürü kalkmış, asit klorhidrik (tuzruhu) şişesini kafalarına boca etmiş.

Ne kafa yarabbi, ne kafa . . . Sonra bu kafadaki «medeni» insan, bir de müdürlük durumunda. Öküz kafası taşıyıp insan kitlelerini idare etmek zor şey doğrusu.»

(Yeni Sabah)

«İki ihtimal»

Amerikan Elçilik binasına kurşun sıkıyorlar:

«Çocuk işi» deniyor ve ilâve ediliyor:

«Şaka! . . .»

Erdal İnönünün evine yayılm ateşi açılıyor.

Cevap hazır:

«Önemli değil canım, çocuksu bir iş! . . .»

Ya memleket çoluk çocuk dolu, yahut da çocuk aldatıyorlar.»

(Tercüman)

«Taşına suyla dönen değirmenlerin neler ve neler öğüttüğünü hâlâ göremiyenler varsa, yazıklar olsun! . . . Sam Amca silâhi verir vermesine ama . . . o silâhla sen ancak Korede savaşılabirsin! Sam Amcanın çocuklarını, Sam Amcanın prestijini savunabilirsin. Silâh ondan, can senden! . . .»

(16 Haziran, Ulus, F. Suad.)

«33 lokomotif yolsuzluğu olayının duruşmasında General Electric Firmasının mühendisi:

– Bu işteki yolsuzluk iddiası, basm yoluyla bütün dünyaya yayılmıştır. Bu, Türkiye için sadece lokomotif meselesi değil, prestij meselesi olmuştur, dedi.

Maşallah . . .

Amerikalı dostlarımız, iğnenin ucu kendilerine dokundu mu, hemen bizim prestijimizi nasıl da düşünüyorlar, şaşmamak elde değil.»

(Akşam)

«Neden özel okul?»

. . . Milli Eğitim Bakanlığı özel okul açılmamasını isteyen bir kanun tasarısını Meclise getirmiş. Bizim Kasım Gülek bu tasarının aleyhinde. Gerekçesi şu:

– Efendim, bu özel okullar çok yararlıdır, engel olmayalım . . . Bakın, ben her sabah, yaz kış demem, soğuk suyla duş yaparım. Zemheri soğukunda ceketle dolaşırım, kazak bile giymem . . . Ben bu meziyetlerime özel okullarda kavuştum . . .

Milletvekili Ahmet Nihat Aka, Gülek'e şu cevabı verdi:

– İlahi Kasım bey, yahu bu senin meziyetlerin için özel okula ne hacet? Kış günleri bir Anadolu'ya git, göreceksin ki herkes senin gibi!»

(Yeni Tanin)

«Peynir gemisi!»

Lâfa geldi mi, hepsi de bir sosyal adaletçi ki, Marks'ı bulsalar, liberal sayıp asacaklar sanırsınız.

Ama elemanlarını sendikalardan çıkmağa zorlamak için müfettişler yolhyan kim? Sağlık Bakanlığı . . .

Öğretmen Federasyonunun çabalarına karşı olan kim? M. E. Bakanlığı . . .

Tarım işçileriyle hiç ilgilenmeyen kim? Tarım Bakanlığı . . . Çalışma Bakanlığı . . .

«Evet, greve dahi taraftarlar ama, Amerikan sermayeli yerlerde olmamak, sonra da kendi Bakanlıklarıyla ilgili işlerde çıkmamak şartıyla...»

Hani Bekri: «...»
— Ah! dermiş, bize uğramıyacağımı bilsem, Azraile mahalleye muhtar yapmalı diyeceğim ama...»

Aynı akıl! ...»
(Dünya — Bedii Faik.)

«Şu sansürün işine akıl erer mi?»

Kurtuluş Savaşımı hakkında geçen yıl film çevrilmiş. Sansür Kurulu filmi seyretmiş. Yunan karargâhının tepesinde dalgalanan Yunan bayrağına takılmış ünlü sansürcülerimiz, Demişler ki: — Efendim, Yunanlılar dost bir millettir. Bayraklarına saygı göstermek gerek. Bu bayrak orada bulunmasın.

Filmi yapanlar düşünmüşler, taşınmışlar, sonunda çareyi bulmuşlar. Filmin o kısmını kesip atmışlar. Yunan karargâhının tepesine bir Fenerbahçe bayrağı dikip yeniden çevirmişler filmi, ve Sansür Kurulu «Tamam, şimdi oldu» demiş...»

(Ulus — Y. Bilir.)

AMERİKADA ZENCİLER

Amerikadaki zencilerin, ırk ayırımına karşı yıllardan beri usanmadan yaptıkları savaş, nihayet meyvalarını verdi. Amerikan Senatosunda, zencilere eşitlik taniyan Medeni Haklar Kanunu uzun çekişmelerden sonra çoğunlukla kabul edildi. Cumhurbaşkanı Conson'un da inzaladığı bu kanun artık yürürlüğe girmiş bulunuyor. Buna göre, bilhassa Güney illerinde, zenciler artık lokantalara, sinemalara, tiyatrolara, ulaştırma araçlarına ve daha birçok umumi yerlere beyazlarla beraber girebileceklerdir. İşe alınmada eşit muamele görecektir. Çocuklarını beyazların okullarında okutabileceklerdir. Yani kölelik devri, köpek muamelesi görmek artık sona erecektir. Amerikada Vatandaş Harbinden sonra köleliğe güya son verilecekti. Fakat yüz sene geçtiği halde, bugüne kadar, Amerikada zenciler insan muamelesi görememişlerdir. Ucuz emek vasıtası olarak daima sömürülmüş, işe dayanıklıkları, uysallıkları, hayvan yerine konmalarına yaramıştır. Yirmi milyonun hemen hemen hepsi fakirdir, geçekondü mahallelerinde yaşar, açtır, çıplaktır, sürünmeye mahkûmdur.

Tabii, Amerikada Medeni Haklar Kanununun yürürlüğe girmesiyle, zencinin talihî hemen birden değişmeyecektir. Nasıl ki, Klu-Klux-Klan gibi faşist teşkilâtlar sırlarını hükümete dayıyarak, daha şimdiden faaliyete geçtiler. Yine Atlanta'da bir zenci gencini ağaca astılar. Misisipide üç kişiyi öldürdüler, birçok lokantalara girerek zencilere silâhla, sopalarla saldırdılar. Hele Temmuzda, Cumhuriyetçi Partinin aday yoklaması seçimleri kampanyasında, Başkan Adayı Goldvotir ve taraftarları, zencilere eşitlik tanıyan kanuna açıkça karşı gelince, ırkçılar her yerde gemi azağa aldılar. Zenci kiliselerini yaktdılar. Nüyorkta bir zenci genci öldürdüler. Bu hunharlığı protesto için, Nüyork'un zenci mahallesi Harlem günlerce zenci gösterilerine sahne oldu. Conson idaresinin polisi, bu gösterileri gaddarca önlemeğe girişti. Yüzlerce zenci tutsak edildi.

Buna rağmen, dünya halk efkân ve milyonlarca sağduyulu Amerikalının da desteklediği zenci önderleri, Medeni Haklar Kanununun uygulanmasını sağlanmak için bundan böyle de savaşlarına azimle devam edeceklerdir. Hiçbir zenci, masum çocukların kiliselerde bombalarla öldürülmelerini, gençlerin linç edilmelerini, evlerine benzin dökülerek sokakta kalmaya, sürünmeğe mahkûm edilmelerini unutamaz.

Medeni Haklar Kanunu kâğıt üstünde kalmaz. Bütün zenciler ve onlarla dayanışma gösteren sağduyulu Amerikan halkı bu kanunu hayata geçirmeğe azimlidir. Bu haklı istek eninde sonunda gerçekleşecektir. Zenci bunu anlamıştır artık.

Fatma Yolaç

Sanat Olayları

«Susuz Yaz» — Sinemacılığımızda toplumsal gerçekçiliğin yeni bir başarısı

«Susuz Yaz» filmi, Temmuz başında Batı Berlinde yapılan film festivalinde birinciliği ve baş ödül olan «Altın Ayı» armağanını kazandı. Bu sonuç, Türk filinciliğinin dünya ölçüsündeki ilk başarısı. Film övülmeğe değer. Bu başarıyla sevinmeğe değer. İlgililer arasında buna sürpriz diyen var. Filmin ve bütün emeği geçenlerin tam hakkıdır, diyen var. Bazı eleştiriciler, Jüri'nin toleranslı davranmış olabileceğinden söz ediyor. Bu kamdaki eleştiriciler, işin politik yönüne, yani Batı ile bağlantıların bu alanda da etkisi olabileceğine işaretle şu noktayı da belirtiyorlar: «B. Berlindeki film yarışması, dünyanın başka ülkelerinde yapılanlara kıyasla, belirli-belirsiz biçimde politik etkenlerin de rol oynadığı bir festivaldir.»

Değerlendirme ölçüleri farklı olan bu eleştiricilerde «Susuz Yaz» ın kazandığı başarıyı gölgeleme eğilimi aramak yersiz olur. Onların da, filmi yapanların da, sağduyulu seyirci çoğunluğuyla paylaştıkları kanaat şudur: «Susuz Yaz» Türkiye'de de güçlü film yönetmenleri ve sanatçıları olduğunu göstermiştir. Türk sinemacılığında bir ilerlemenin, gerçekçiliğe yönelmenin varlığını kabul ettirmiştir. Türk filmi artık göbelki köçekli, işretli şehvetli, gazelli mevlitli, ezanlı, cenazeli alaturkacılığın kördönüsünden kurtuluş yolundadır.»

Filmi ve başarısını değerlendirmede bu iyimserliği biz de paylaşıyoruz. Hele objektif eleştiricilerin, bu filmi yapanlara fısıldadıkları öğüdü yüksek sesle tekrarlıyoruz: Kazanılan büyük başarı kimsenin başını döndürmemeli. Zaten bu başarı ne tamamen prodüktör ve baş sanatçı mühendis Ulvi Doğan'ın, ne sadece genç ve güçlü rejisör Metin Erksan'ın, ne de tümüyle romanın değerli yazarı Necati Cumalı'nın veya onun hikâyesinden senaryoyu M. Erksanla birlikte hazırlayan Sinema İşçileri Sendikası Başkan Yardımcısı Kemal İnci ve İsmet Soydan'ındır. Başarı oynayan sanatçılarla beraber hepsinin. Başarı köyümüzün gerçeğine el atılmış olmasında. Gerçek konunun toplumcu bir metotla işlenmesinde. Kırk iki kişilik ekibin, konu edindikleri olayın vaktiyle geçtiği Bademler köyüne giderek canlı kahramanlarla elele vermelerinde, dokuz aylık bir çalışmayla filmi beraber yaratmalarında . . . Bu sayededir ki, ele alınan konuyla tanıtılmak istenen tez en iyi şekilde belirtilmiştir. Bu tezin özeti de şudur: Tarımda bir değer yaratmak için toprak kadar, işgücü ve aracı kadar gerekli olan suyu, biri çıkar da, benimdir diye haraca keserse, ekmeklerini taştan topraktan çıkarma çabasındaki insanların var olabilmek için kendiliğinden gelme bir Yaşama Cephesi olmaları, subaşını tutan sömürücü engeli elbirliğiyle silip süpürmeleri kaçınılmaz olur, hakk olur . . . Böyle bir tezi tamthyan filmimizi de, hangi festivalde olursa olsun işte gerçeğimiz diye güvenle ortaya koymak da mümkün olur. Kazanılan başarı da haklı bir kıvanç verir.

Gel gör ki, işin utanç veren bir yönü de var. Hemen söyleyelim: İlgili resmi çevreler, yani Sansür Kurulu, bu filmin sözü geçen festivale katılmasına izin vermemiştir. Filmi, prodüktör Ulvi Doğan kendi çabasıyla festivale götürmüştür. Peki, Sansür Kurulu neden izin vermez? Gerekçeyi gizlemiyorlar. Rejisör M. Erksan'ın ideolojisinden şüpheleri, endişeleri varmış. Bu film dışarda Türkiye'yi temsil edemezmiş, küçük düşürmüştü . . . Artık nedeni tekrar sormak gereksiz. Sansürcülerin gıcuntusu şu: Erksan'ın bu filminde de – aynı türdeki ilk filmi olan Yılanların Öcü'ndeki gibi – köyümüz gerçek çehresiyle: Ağasıyla ırgatıyla, sayılı mutlusuz ve sayısız mutsuzla ile, hastalığı ağılığı ve yoksulluğu ile gösteriliyor. Köyde tarım değerini kendi emekleriyle yaratanlar, işledikleri toprakların üzerinde topraksız, susuz . . . Sansürcüler ise, köyümüzü okullu, asfaltlı, elektrikli, akar sulu gösteren filmler istiyorlar. Bu yalanı söylemiyen sanatçıya da «şüpheli adam» diyorlar. Varsın desinler. Gerçek ödür ki, bugün yurtseverim diyen, Atatürkçüyüm diyen rejisör de, gazeteci de, yazar da, bilim adamı da, eğer Türkiye'nin kalkınmasından yana ise, yoktu var göstermekten, karayı ak göstermekten, kör krah badem gözlü çizmekten vazgeçmek, gerçekçi olmak zorundadır. Durumumuz ve ihtiyaçlarımız içte dışta gerçekçi ölçülerle gözönüne serilmedikçe, kalkınmanın planı da, amacı da, yolu yöntemi de dayanaksız kalır. Bundan ötürü, yüzlerini gerçeklere dönen, gerçekleri yansıtmaya çalışan nice sanatçılarımız Anadolu'nun asıl âşıkları, asıl hizmetkârları olarak yurttan ve dünyadan ün kazandılar. İşte sanatlarını en doğru, en güzel, en halkçı yaparak bu vatana hizmet edenlerimiz: Hikâyede, romanda üç Kemallerimiz, Makallarımız, Baykurtlarımız. Şiirde N. Hikmetlerimiz, Orhan Velilerimiz, M. Cevdetlerimiz. Mizahta Aziz Nesinlerimiz, Rifat Ilgazlarımız, Adnan Velilerimiz. Şinasi Nahit-

lerimiz, Korkmazgillerimiz. Karikatürde Turhanlarımız, Ulvilerimiz. Resimde A. Dinolarımız, Avnilerimiz, Balabanlarımız. Ve sinemada Erksanlarımız . . .

«Susuz Yaz» işte bu gerçekçilik yolunu dayeni bir adımdır. Bu bütün susuzlarımızın yüreklerini serinleten bir hareket yağmurudur. Bunun aynı zamanda bir hareket yağmuru olmasını ve Atatürk ilkeleriyle beslenerek bir sel olmasını, düşük devir zihniyetli sansürcülüğün kalıntılarını da önüne katıp süpürmesini dileriz.

Bir gazete yazarının, yerinde olarak belirttiği gibi, «Susuz Yaz» şimdiye kadarki Türk sinemasında olmayı yansıttığı için, şimdiye kadar görülmiyen başarıyı sağlamıştır. Bir başka deyişle, filmeliğimiz artık böyle sansürcülüğün kişiliğindeki gerçiklik, tutuculuk ayısından altın kazanmak yerine, gerçekçiliğin altından ayı kazanma yolundadır. Burada güçlü proleter şairi Mayakovski'yi anmanın da yeridir. Ona Amerika gezisinde sormuşlar: «Siz hükümetin emriyle öküzlere için de şiir yazıyormuşsunuz, doğru mu?» «Doğru, demiş Mayakovski, ben hükümetimin emriyle öküzlere için şiir yazmayı, öküzlere emriyle hükümet için şiir yazmaktan üste tutarım.»

Sansür öküzlere ve onların sözcüleri varsın böğürsünler. Siz gerçeği ve gerçekçiliği üste tutun yurtsever sanatçılarımız. Yurdun Sesi hepinizi kutlar.

Mizah

Paşa aranıyor

(Zübük'ten mektup)

Birader-i canberaberim sevgili bacanağım efendim. Eğer ki bu canipten sorup sual edecek olursanız, hamdolsun cümlemiz sıhhatte olduğumuz gibi, memleketimizin kalkınması ve yükselmesi için canla başla çalışmaktayız. Bu meyanda evvel allahın izni keremi ve sonra siz kıymetli bacanağımın sayesinde ikmal etmiş bulunduğumuz otel inşaatımıza iki kat daha ilâve etmiş bulunuyoruz . . .

Mektubunuzda yazdığımız partimizin genel başkanlığı meselesine gelince, biz buradaki bir kısım hamiyetli ve gayetle vatanperver arkadaşlarımızla müzakere ve istişareden sonram, tamamen Merkez'in fikrine iştirak etmekteyizdir. Evet, bizim, başımıza bir paşa bulup geçirmemiz lâzımdır. Ve hattâ, partimizin bura teşkilâtı kurucularından ve tanınmış zürra'larımızdan ve nalbariye mağazası sahibi ve çiftlik sahibi ve iş hanı sahibi ve işçikili Şen Şaz Salonu sahibi Hacı Osman Efendi dedi ki: «Biz daima başımızda bir paşa görmek isteriz» dedi. «Biz paşasız yapamayız» dedi. «Tarihimizde ne

zaman ki başımıza gayri paşa bir sivil getirmişsek, mutlak başına bir iş getirmişizdir» dedi. «Ondan ötürü ne yapıp edip, bu sefer de başımıza bir paşa bulmahıyız» dedi. «Ve günkü, siperi sahika neyse, bir partinin başında da paşa odur» dedi.

Hacı Osman Efendinin fevkalâde alkışlanan bu sözlerinden sonra, buranın ileri gelen Nurcu ve Atatürkçülerinden Orhan Bey, «Öfölerimiz için iki dakika saygı duruşu teklif ediyorum» dedi. İki dakika sükûtumuzdan sonra, Merkez'in gönderdiği paşa listesi tetkik edildi. Liste halinde gönderilen paşa isimlerinin hiç birini gözümüz tutmadı. Eski zaman olaydı, meselâ Sultan Abdülhamit Efendimiz zamanı, bir sivilî hemen padişah iradesiyle paşa yaptırır, başımıza geçirirdik. Velâkin bu zamanda mümkün değildir. Acaba Anayasaya, sivillerin de paşa olması için bir sosyal adalet kanunu konulamaz mı?

Gelelim Merkez'in gönderdiği paşa listesine.

Evvelâ Haydar Paşa'yı ele alalım: Haydar Paşa senelerden beri istikbal ve teşyi merasimlerine alışmış bir paşa olmaktan, parti mitinglerinde çok adam tophıyabilirse de, partimize yeni kaydolmuş bir kimse olduğundan makbul tutulmamıştır.

Mahmut Paşa'ya gelince, Mahmut Paşa özel teşebbüsçü ve liberalizm taraftarı bulunmakla, esnaf ve seyyar satıcıların muhabbetini kazanmış ve gayetle tesirli nutuklar çekeceği malûm ise de, pazarlıkçı olması büyük mahzurdur. Huyundan vazgeçemeyip partimizi pazarlıkla satması mümkündür.

Piyale Paşa'yı burda hiç tutan olmadı. Küçük Mustafa Paşa'yı da, partimizin büyüklüğü hasebi ile başımıza geçirmeyi doğru bulmuyoruz. Koca Mustafa Paşa'ya gelince, «Koca» sözü münasip görülmediği gibi, eski devir düşkünü ve yoksul olması mahzurlu bulundu . . .

Kongremizde en çok üstünde durulan Marko Paşa ile Kasım Paşa olmuştur. Kıbrıs meselesi dolayısı ile Marko Paşa'dan vazgeçilmiştir. Kasım Paşa münasip görülmüşse de, sonradan, halk arasında pek yaygın olan «Tepebaşından aşağı, Kasım Paşa!» sözü hatırlanarak, Merkez'den aşağı teşkilât- ların alınacağı düşünüldüğü ondan da vazgeçilmiştir . . .

(Yeni Tanin - A. Nesin.)

- H - Yar bana bir eğlence, medeeet!
- K - Hayrola Hacivat, eğlence aradığma bakılırsa, derdin yeşil . . .
- H - Sorma Karagözüm. Baksana, İngiliz, Kıbrıs sularını bulandırdı, Yakın- doğuda alıkları avlıyor.
- K - Yakındağuda balıkları mı avlıyor? Kuruttu desene Akdenizi!
- H - Anlamadım Karagözüm. İngiliz Kıbrısı kesmiş ikiye, içerisi kan çanağı . . .
- K - Karpuzu kesmiş, kan kırmızı, anladık. Amma heveslenme, çekirdeğini bile çattırılmaz kimseye.
- H - Ne karpuzu yahu? Kıbrısı yiyor herifçioğlu. Türk ordusu da İngilizin yanında filen harekete geçecekmiş.
- K - Timur ordusu mu bu ki, fillen harekete geçiyormuş?
- H - Öyle değil, a canım. Türkiye Nato cuntasında değil mi?
- K - Ohooo . . . Türkiye çoktan Natonun çantasında.
- H - Yalan da değil. Üstelik, Zürih anlaşmasına göre serde garantörlük de var . . . ver etmiş bizimkiler.
- K - Yooo, affetmişsin ama, kalantorluk dediğin bizde bir avuç sömürücüde, mutlu azınlıkta. Çoğumuz kıt kanaat geçiniriz. Asıl kalantorluk İngilizde.
- H - İşi karıştıran da o ya. Adada Türklerle Rumları düşürdü birbirine. Adanın 32 noktasında 32 askerî üs tutuyor. Hem de buralara nasıl gömmüş dişlerini!
- K - Merak etme, millet de armut toplamıyor ya. İngilizin çenesini öyle bir gevşetir ki, 32 dişine trampet çaldırmasıya . . .
- H - Esasen, Kıbrıslılar müşterek düşmanlarını yavaş yavaş daha mükemmel alıyor. Günden güne gözleri açılıyor. Anti-babatorik kanunların feshedil- mesini istiyor.
- K - Oh oh oh. Şu anti-babatorik kanunlar bizde de fes mi, külâh mı ne edilecekse edilse de, ortadan kaldırılsa . . .
- H - Hay ağzını öpeyim. Ama yabancı askerî üsler yerli yerinde kaldıkça nafile. Baksana Amerikan «Barış Ordusu» Allahın günü Kıbrısta, sularım- zıda . . .
- K - Onun adı Amerikan Barış Ordusu değil, başkalarının işlerine karış- ordusu!

H – Ona ne-şüphe Karagözüm. Yoksa Londra–Zürih anlaşmaları Kıbrıs halkına dayatılabilir miydi? Halk kardeşçe, insanca, tertemiz yaşamak istiyor. Oysaki emperyalistlerin yüzünden plebisit istekleri patır patır suya düşüyor.

K – Daba beter olsunlar, buna müstahaktırlar.

H – Kimler yahu?

K – Emperyalistlerin yüzünden gözünden patır patır pire-bit sirkeleri düklüyor demedin mi?

H – İlahi Karagözüm! Yıktın perdeyi eyledin viran, varayım sahibine haber vereyim hemaan!

K – Zahmet etme. Kıbrısta Amerikalıların casusluk için kullandıkları üç tane dinleme radyo istasyonu var ya, onlar perdeyi kurduğumuzu da, yıktığımızı da çabucak yerine yetiştirir.

SİİR KÖŞESİ

Cavidan Tümerkan

UYAN

Mutlu bir raslantıyla mı olur,
Sevinçli bir düş mü görürsün yoksa,
Nerede, nasıl, ne zaman olursa olsun, uyan!

Uyandığın yerde yol belki dikleşmiştir,
Uçurumun yanındasındır belki,
Güz yapraklarının döküldüğü ayda yahut
Bahara doğru kuş seslerinin duyulduğu,
Bir ovada, bir dağda, gece yıldızların kaynaştığı
Gökyüzüne alabildiğine açık yamaçlarda,
Çobanların yaktığı ateş başlarında belki,
Soğukların iliklerine işlediği karanlık, bulutlu sabahlarda,
Nerde, nasıl, ne zaman olursa olsun, uyan!

Daha yol bitmeden,
Sana bir adım kalsa bile
Uyan ve yeniden başla
Yaşamaya!...

M. Güner Demiray

Ben halkım

Ben halkım
Akıp geliyorum tâ o eski çağlardan
Sessiz bir ırmak gibi

Ben halkım

Alnımdan terler dökülmüş yağmur yağmur
Toprağın her zerresine
Yudum yudum içilmiş kanım
Ağaların beylerin kapısında
Unutulmuşum ahlatlar gibi
İssiz vadilerde, dağ yamaçlarında.

Ben halkım

Kul olmuşum, köle olmuşum
Irgat olmuşum dikenli tarlalarda
Kentlerde boyacı olmuşum
El öpmüşüm, etek öpmüşüm
Kimseler anlamamış
Kimseler bilmemiş beni.

Ben halkım

Açlık iliklerimde bıçak bıçak
Yoksulum
Ve bir avuç toprak aşkıyle geçer yıllarım

Ağlaşır gün boyu başucumda
Sürü-sepet çocuklarım.

Ben halkım

Ulu kentlerin uzak dağlarında
Gecekondular kurmuşum
Hak istemeye gelmişim bilinmeyen köylerden

Gurbetçiyim yıllar yılı
Tükenmiş gücüm pamuk ovalarında
Ben halkım
Acılarım beyit beyit
Ağıtlarda, destanlarda dizili

Kemiklerim Yemen topraklarında
Kurşunlar yemişim
Sakaryalarda kan dökmüşüm pınar pınar
Kurtuluşlara katılmışım kağnılarla.

Ben halkım
Omuzlarımda hâlâ karanlık çağlar
Tutmuş yolları karagüç
İçim dolu dolu, söyleyemem
Mustafa Kemal'i resimlerde tanım
Kime oy vermişim bilemem.

Ben halkım
Akıp geliyorum tâ o eski çağlardan
Sessiz bir ırmak gibi.

A. Yaşar

MİLLETİMİN EFENDİSİ

Zavallının yerden bitme damı var,
Kara haber almak için camı var,
Dilimizde efendi'nin namı var,
Milletimin efendisi işte bu.

Yağ çıkarır, bal çıkarır, yiyemez,
Bayram galir, yine bir şey giyemez,
O derdini kimselere diyemez,
Milletimin efendisi işte bu.

Sevinç günü bırakılır en geri,
Yas gününde sürülür en ileri,
Ölür gider, belli değildir yeri,
Milletimin efendisi işte bu.

Asker verir, vergi verir, yol verir,
Harbe gider, gövde verir, kol verir,
Her şeyini istemeden bol verir,
Milletimin efendisi işte bu.

Nerde, nasıl, ne zaman
Daha bir şey katabilir
Sana bir şey katabilir
Açtırmıyordun beni
Yaşamaya!

kelci tutumları memlekette demok-
rasinin gelişmesini önlemektedir.

Senato ara seçimlerinde A. P. nin
değirmenine birçok olaylar su akıttı.
Hükümet, İnönü ve Gürsellers, dü-
şüklere başış, af, taviz vermek yo-
luyla gerici güçlerin istedikleri gibi
politik alanda at oynatmalarını ko-
laylaştırdılar. Meclis ve hükümet,
ilerici güçleri baskı altına almakla,
Anayasaya aykırı kanunları kaldır-
mamakla, Atatürkçü subaylara,
21 Mayısçılara karşı haşin davran-
makla, yalnız ve yalnız hükümete
gelmek, 27 Mayıstan, halktan öğ-
almak isteyen düşüklerin, faşistlerin,
padişahçılığın taktiğine yardım et-
miştir.

Yüksek Seçim Kurulu, iki partiyi
seçimlere sokmadı. Oysa, Türkiye
İşçi Partisi seçimlere girmek için
gerekten bütün şartları yerine getir-
mişti. Anayasanın eksiksiz uygulan-
masından yana olan, halktan yana
olan bir partiyi seçim dışı bırakmak
da yalnız gericilerin, düşüklerin işine
yaramıştır.

Senato ara seçimlerinin sonuçları
bir olayı daha belirli biçimde iyice
ortaya koymuştur: Milletın, mem-
leketin karşısına dikilmiş olan faşizm
tehlikesi, düşüklerin hükümete gelme,
27 Mayıstan öğ alma, diktatora
kurma tehlikesi çok daha büyü-
müştür. Öyle ki, A. P. daha şimdiden
«gölge kabine» kuruyor. 20 kadar
bakanlığın listesini hazırlamıştır.
Kuracakları hükümetin programı da
elde: En başta ilerici güçleri bastıra-
caklar. Bunu, «komünizmle savaş
bakanlığı» na veriyorlar. A. P. li fa-
şistler, karşılarındakilere, Gürselin-
den, İnönüsünden Atatürkçülere ka-
dar herkese komünist yaftasını ya-

pıştırıp saldırıyorlar. Onlar, açık
faşist diktatorası kurmak istiyorlar.
Toprak reformu, vergi reformu, hiçbir
şey istemiyorlar. Bunu Senatoda,
Mecliste, her yerde her gün söylüyor-
lar, gazetelerinde yazıyorlar.

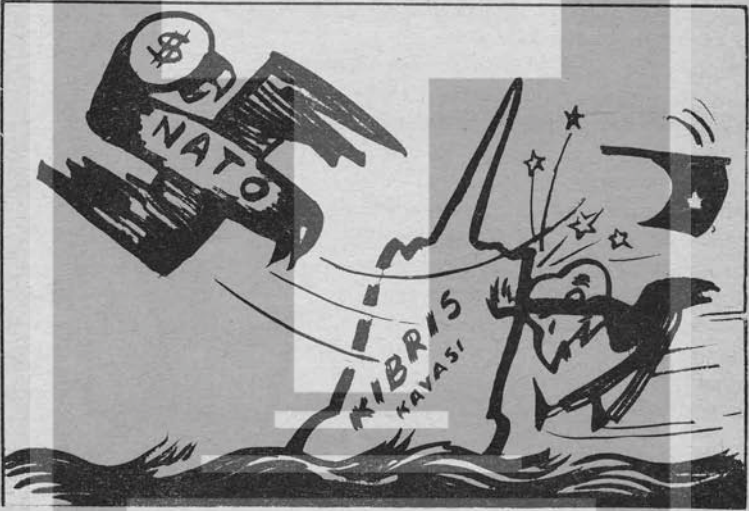
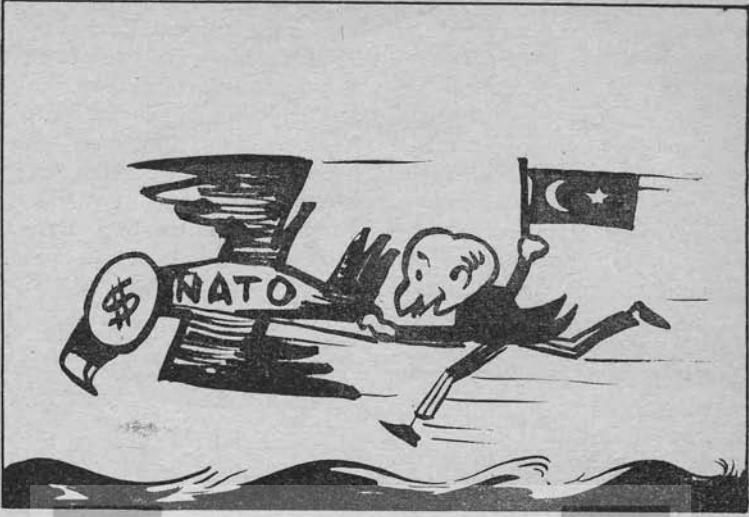
Tehlike çok büyüktür. Bu tehlikeye
karşı milletin uyanması, elele ver-
mesi, örgütlenmesi gerek. Her yurt-
severin borcu, bu büyük tehlikeye
karşı savaşımdır. Seçimlerin sonuç-
ları bu zorunluğu ortaya koymuştur.

M. Derince

*

TÜSTAV

Kılavuzu karga olamn...

TÜSTAV

Fiyatı 50 kuruş